

Ferskvandsfiskeribladet.

Dansk Ferskvandsfiskeriforenings Medlemsblad.

Udgaar den 15. i hver Maaned.

Redigeret af Smidt Nissen pr. Ejstrup St. og N. Petersen, Vamdrup.

Nr. 8

November

1903

*Eftertryk af Bladets Artikler til-
lades, naar Kilden angives. I Und-
tagelsestilfælde vil det være udtrykke-
lig angivet ved den paagældende Ar-
tikel.*

*Medlemmerne erholde Bladet gratis.
Kontingentet er 4 Kr. aarlig. Be-
gøring om Indmeldelse tilsendes et
Bestyrelsesmedlem.*

*Prisen for Annoncer er 10 Øre pr.
Petitlinje af $\frac{1}{3}$ Sides Bredde. For
Annoncer over et længere Tidsrum
indrømmes betydelig Rabat.*

Indhold: Lidt om Ørrefiskeriet i Kol-
ding Aa før og nu. — Fiskerisag. —
Laxesagen. — Ved Dammen. — Er det
utidigt at forelægge et Lovforslag for Fersk-
vandsfiskeri. — Fiskefoder. — Dansk Fersk-
vandsfiskeriforenings Medlemmer. — Min-
dre Meddelelser. — Annoncer.

Lidt om Ørredfiskeriet i Kolding Aa før og nu.

Hvor forandret er ikke Ørred- og
Laksefiskeriet i vore Aaer og Bække
nu mod for 40—50 Aar siden. I
Slutningen af Halvtredserne og i Be-
gyndelsen af Tredserne fangedes der
endnu i Kolding—Nebel Aa af Bøn-
derne saa mange Ørreder i nævnte
Aa og de tilstødende Bække, at det
ikke var muligt at forbruge dem paa

Stedet eller endog sælge dem til Spot-
pris i nærmeste Omegn. Folkene i
Gaardene ved Aaen fik Fiskene i
kogt og røget Tilstand i saa rigeligt
Maal, at Tyendet sine Steder blev
ked af den evindelige Spisen Ørreder
og klagede over Kosten.

Fiskene fangedes paa alle mulige
Maader. Ja, det var den Gang slet
ikke saa vanskeligt at fange dem med
de bare Hænder, især naar de stod
godt skjulte med Hovedet, og den
Gang var der Skjulesteder nok for
dem i Aaen. Selvfølgelig skulde der
nogen Øvelse og Behændighed til for
at fange dem paa denne Maade. Den
almindeligste Maade at fange dem
paa var dog ved „Vippegarn“. Saa
vidt jeg ved, bruges dette Redskab
ikke andre Steder her i Landet.

En yndet Maade at fange dem paa
var at stikke dem med en „Lyster“.
Om Natten lod man Lyset fra en
Lygte falde paa „Legene“ og stak
dem der; om Dagen følte man dem
først op under Brinker, Trunter eller
i Sivene. Hertil brugte man en
„Følekæp“, og naar man ved Hjælp
af den havde fundet Fisken, var det
ikke vanskeligt for den øvede at
„hugge“ den. Der skulde ikke saa
lidt Øvelse til, før man saadan kunde
gaa og føle dem op ved Hjælp af
en Følekæp.

Man medede selvfølgelig ogsaa Ør-
reder den Gang. Den Tids Medetøj

var grovt og plumpt. Medestangen var stiv og svær, Medesnoren af tykt Sejlgarn eller af haandsnoet Hestehaar. Der skulde stærkt Kram til, mente man. Det var store Fisk, man kom i Lag med. Krogene, man købte i Kolding, knækkede gærne, naar man fik en stor Fisk paa. Derfor lavede man sig helst selv Kroge af ombøjede, tilspidsede og opfilede hjemmesmedede 4 Tm. Søm. Lystfiskerne nu til Dags undres maaske over, at Fiskene vilde gaa paa saadant grovt og plumpt Tøj, men det var desuagtet ikke saa vanskeligt at faa Bid. Var Fisken saa stor, at den ikke kunde hives op paa almindelig Vis, slængte Fiskeren Stangen over Nakken og slæbte den op paa Land, hvor Brinken ikke var for høj.

I størst Mængde fangedes Ørreden med Vippegarn og Lyster henad mod Yngletiden og i denne. Til saadanne Tider førtes der saa mange til Kolding, at de tilsidst blev usælgelige, selv om man gik fra Dør til Dør og falbød dem til 6 Skilling Pundet. Bønderne kørte da med dem til Fredericia og Ribe og solgte dem som oftest der for 8 Skilling pr. Pund.

Anlægget i Begyndelsen af Tredserne af Banelegemet mellem Vamdrup og Fredericia blev af afgørende Betydning for Fiskeriet i Kolding Aa.

Engelske Ingeniører og Entreprenører lærte os rigtigt at mede med Agn og Flue, lærte os, at man fik mange flere Fisk, baade store og smaa, ved at bruge den lille Krog med „Gut“, bunden paa en let Snøre og hængt paa den fine, letbøjelige Stang. Vi var ikke sene til at tage ved Lære, og nu kom „Lystfiskeriet“ i Gang efter en større Maalestok. Disse Fiskere gik og fangede hele Kurve fulde, men for det meste var

det kun Smaafisk, der mangen Gang knap nok var en Finger lange. Bebrejdede man dem, fordi de tog den Slags Fisk med, saa svarede de, at de var ikke større i denne Aa. Og der var ganske vist heller ikke ret mange store, thi Anlægget af Banelegemet langs med Aaen havde desværre en meget slem Følge.

Da Banelegemet nemlig efter 1864 var færdigt mellem Kolding og Vamdrup, var med det samme Ørredfiskeriet i Kolding—Nebel Aa tildels ødelagt. Før Banelegemet gennemskaar de Enge paa Kolding Bygrund, hvor Kolding Ørredgaard laa, var det ikke muligt for Ejerne af Ørredgaarden at spærre totalt for Ørredens Opgang ad Aaen. Ved indtrædende Højvande kunde det Rækværk, som var opstillet over Engen for at hindre Fiskenes Opgang, ikke staa for det vældige Vandtryk. Der skete Brud, snart her, snart der. Saa snart det rygtedes op ad Aaen, at der var bleven fri Opgang for Fiskene, kom i en Fart alle Vippegarnene ud langs Aaen, og der fangedes Fisk i læssevis. Man har Eksempler paa, at der i et Døgn er fanget paa et Vippegarn over 300 Pund.

Men da Banelegemet havde overskaaret den Eng, paa hvilken Ørredgaarden laa, saa var det forbi. Fra nu af kunde Rækværket over Engen udholde det største Vandtryk, og fra nu af var det forbi med Ørredens Træk op ad Aaen.

Da Jærnbanen kom i Gang, steg Prisen paa Ørreden. Den gik ret snart op til 1 Kr. pr. Pd. Følgen heraf blev, at Fiskene i Aaen blev stærkt efterstræbte, og den i Aaen værende Standfisk, Forellen eller Ørredblikken, som vi kalder den, ud-

ryddedes mere og mere, hvad selvfølgelig saa ogsaa blev Tilfældet med den opadgaaende Havørred, der jo nu var forhindret i at komme op at kaste sin Yngel. Ørreden kan nemlig ikke yngle i „Saltvand“.

Og Ødelæggelsen fortsættes den Dag i Dag.

I 1883 kom imidlertid en ny Faktor til, som førte til en hurtigere Tilintgørelse af Forelfiskeriet i Aaen her.

• Vejle Amt gav nemlig da Kolding — Nebel Aa som et Hovedvandløb efter Vandsynsloven af 1880 et „Aa-regulativ“.

Dette med dets Bestemmelser og Paabud om aarlig Oprensning og Vedligeholdelse af Bund og Bred har gjort lyst i Kolding—Nebel Aa. Den er nu sine Steder ikke langt fra at have Lighed med Aaen „Sled“, de gamle Nordboeres Skræk, en Aa, som sled sig afsted i „Helhjem“, som løb saa sagte og roligt, at man næppe kunde se, til hvilken Side den sled sig. Den var fri paa Bund og ved Bred for store Sten, Elletrunter, hule Brinker og store „Høl“. Intet Siv og ingen Rør ved Bredden, og som Følge deraf intet Liv af nogen Art; ingen springende Laks, ingen Odder, intet Vildt, ikke en Gang en Plads for en lille natlig Rørsanger. Det vilde være et helt Helvede for en Nordbo at skulle leve ved en sådan Aa.

Men hvad han ikke kunde, det kan hans Efterkommere, idet disse Herligheder tages fra dem lidt efter lidt. Endnu føles det som et Savn af nogle, men den Tid kan komme, da ingen føler Savnet og begræder Tabet af det Stykke Danmark, som dermed er forsvundet.

En saadan Aa uden Skjulesteder er et daarligt Opholdssted for Ør-

reden, og det vil kunne forstaaes, at den der let udryddes.

(Fortsættes.)

Fiskerisag.

Aar 1903 den 27. Januar blev i Sagen A. S. Nr. 325/1901: Prokurator Kalko, Aktor, mod Tiltalte Gaardejer Christen Nørgaard, Overrettsprokurator Leth, Defensor, afsagt følgende Dom:

Under nærværende fra Bornholms Sønderherreds Politiret hertil indankede Sag er Tiltalte Gaardejer Christen Skovgaard af Slusegaarden i Pedersker efter Begæring af Gaardejer Ad. Kofoed af Slamre og Hotel-ejer Th. Aagesen af Neksø af det offentlige tiltalt for Overtrædelse af Bestemmelserne i Lov om Fiskeriet i ferske Vande af 26. Marts 1898 § 2.

I Følge de under Sagen tildels under tvende ved Overrettens Foranstaltning optagne Reassumptionsforhør tilvejebragte Oplysninger, findes der paa den Tiltalte tilhørende Ejendom, Slusegaarden, gennem hvis Jorder Øleaaen løber, en Vandmølle, til hvis Drift en ved Kunst anlagt Mølledam er anbragt. Naar Møllen skal gaa, tilvejebringes Vandkraften ved, at en over Øleaaen anbragt, paa et under Sagen fremlagt Rids med Bogstavet C. betegnet Sluse samt et ved Mølledammens sydlige Ende anbragt, paa det nævnte Rids med Bogstavet D. betegnet Stigbord lukkes. Endvidere er der ved Mølledammens nordlige Ende over Øleaaen anbragt et paa Rids med Bogstavet B. betegnet Stemmeværk, bestaaende af en faststaaende Dæmning. I Forbindelse med Mølledammen er der ved dennes sydlige Ende anlagt en saakaldt Fiske-

Meddelelserne bedes sendte direkte til Landbrugsministeriets Konsulent for Ferskvandsfiskeri, Magister *Chr. Levinsen*, Helenevej Nr. 7, København V.

Befrugtning af Ørredæg.

Man hører ofte det Spørgsmaal fremsat: „Hvor længe skal Ørredæggene staa med Mælken?“

Svaret herpaa har man ved at lægge Mærke til, hvorledes Befrugtningsprocessen gaar for sig i Naturen, og det lyder: „Æggene behøve kun at staa med Mælken et Øjeblik“.

I Naturen foregaar Befrugtningen paa den Maade, at Hannen stiller sig i Strømmen ovenfor Hunnen, saa at Mælken med Strømmen kan føres ned over Æggene. Man vil forstaa, at det her kun kan komme til at dreje sig om Sekunder, hvori Ægget har Lejlighed til at optage Mælkens Sporer, thi disse føres hurtigt med Strømmen videre.

Naar det er muligt for Ægget i den korte Tid at optage et af de med Strømmen forbiilende Sædlegermer, ligger det i, at Ægget, straks det kommer i Vand, suger sig fuldt deraf. Æggets yderste Hinde ligger, saa længe Ægget endnu er i Fisken, fast om det, men den er saa rigelig, at Ægget, straks det kommer i Vand, kan suge Vand i sig gennem Kimaabningen, hvorved en af de i Vandet svævende Sporer af Mælken kan følge med ind og befrugte Ægget.

Ved den kunstige Befrugtning maa Æggene derfor tages ud i en tør Skaal, nogle Draaber Mælke gydes derpaa, Vand tilsættes, det hele omheldes hurtigt et Par Gange, og Befrugtningen er tilendebragt med det samme. Vil man være meget om-

hyggelig, behøver Vandet med Mælken i hvert Fald kun at staa et Par Minutter paa Æggene, hvorefter disse skylles rene.

Det gælder blot om, at Æggene ikke faa Lejlighed til at suge sig fulde af Vand, før dette er fyldt med Sædsporer, saa en af disse kan følge med Vandet ind i Ægget, en Proces, som foregaar hurtigere, end man egentlig aner. Gjorde den ikke det, vilde der ikke være nogen Chance for, at Befrugtningen i Naturen nogensinde vilde lykkes.

Hobro, den 30. Novbr. 1903.

I. A. Bie.

Lidt om Ørredfiskeriet i Kolding Aa før og nu.

(Sluttet.)

I Halvfjerdserne og Firserne spillede Engkulturen en ganske anderledes stor Rolle end nu. Da lavede man Engkultur paa alle mulige Steder. Man anlagde store Engvandingskanaler og udtørrede Søer og Vige for at skaffe Enge. Men siden Fodring med Roer og Oliekager er kommen i Forgrunden, har Interessen for Engkultur tabt sig.

I nævnte Tidsrum blev der derfor ogsaa ved Nebel—Kolding Aa, Aakjæraa og tilstødende Bække — ligesom ogsaa andre Steder i Landet — bygget Stemmeværker i Vandløbene med dertil hørende Vandingskanaler. Disse Kanaler har desværre været meget ødelæggende for den nedad-gaaende Laks- og Ørredyngel, den Yngel, der er paa Vejen efter Havet.

Er Yngelen kommen ind i Kanalen — og her kommer den lettest, da Hovedstrømmen gaar her — saa naar den aldrig at komme ud i det store Spisekammer, som Havet er for den,

thi enten fanges den i Smaagrøfterne eller paa Engene af Fugle eller andre Dyr eller ogsaa gaar den til Grunde ved Engenes Tørlæggelse. Engvandskulturen har derfor her ved Aaen og Bækkene ydet sit Bidrag til Udryddelsen af Ørreden.

Dette ser man nu. Før fik Ørredgaarden ved Kolding med dens totale Afspærring for Fiskenes Opgang hele Skylden.

Saa kom Aaret 1888 med „Fiskerilov for de offentlige ferske Vande“. For os her ved Kolding—Nebel Aa og dens Tilløb var det vigtigste i Loven Bestemmelsen om, at der for Fremtiden *skulde* lukkes op for Ørredgaardene hele Landet over fra Lørdag Aften til Mandag Morgen hver Uge. Thi nu aabnede der sig jo ikke alene Udsigt til, at der igen kunde fanges Fisk efter en større Maalestok, men ogsaa til, at Fiskemængden kunde forøges, idet det jo nu blev muligt, at en Del kunde komme op i Aaen og dens mindre Tilløb og kaste deres Rogn.

Det varede dog en længere Tid, inden Ejerne af Ørredgaarden efterkom Lovens Bud. Men da det endelig skete, og Ørredgaarden blev lukket op den nævnte Tid, saa blev der et Liv langs Vandløbene, som man ikke havde set i mange Aar.

Vippegarne kom frem igen. Der blev igen fanget Ørreder, men ikke paa langt nær, mod hvad der var fanget forhen. Fiskemængden var nemlig aftagen i en meget betydelig Grad. Aarsagerne dertil var som allerede nævnt:

Den totale Afspærring ved Ørredgaarden siden 1864. Aaens Rensning for Skjulesteder og dybe „Høl“. Ingen Foreller ydede i Mellemtiden synderligt til Aaens Vedligeholdelse

af Smaayngel. Den Klat Yngel, som da blev udklækket i Aaen og Bækkene, tilintetgjordes for største Delen ved Engvandskanalerne.

Hertil kom nu efter Ørredgaardens Opkøb og Nedlæggelse, at Fjordfiskerne gjorde sig til Herre over det fredede Vand ud for Aaens Munding og et langt Stykke ud i Kolding Fjord. Dette Fredningsbælte tilhørte Ejeren af Ørredgaarden, og her var det forbudt at fiske og i det hele taget forstyrre Ørredens Ophold.

Kolding Byraad førte i Slutningen af Firserne en omfattende Proces med Ejerne af Ørredgaarden, blot fordi Kommunen ved Opmudring i Aaen og dens Udløb m. m. ikke alene hindrede Ørredens Træk op ad Aaen, men ogsaa fordi den forstyrredes i at vænne sig til Opholdet i Brakvandet.

Denne Proces gav vist Stødet til, at Byraadet sammen med Lodsejerne og ved Tilskud fra Amt og Stat købte og nedlagde Kolding Ørredgaard.

Aldrig saa snart var dette sket, før Fjordfiskerne mente sig berettigede til at fiske i det nævnte fredede Vand ud i Fjorden. Dette havde til Følge, at Opgangen af Ørreder aftog i en ganske forbavsende Grad, efterhaanden som dette Terræn blev besat med Garn, uagtet der blev fortsat i samme Spor som af Ørredgaardens Ejere med at udsætte Ørredyngel i Aaen.

Denne Sætten ud blev man da ogsaa ked af tilsidst, thi det var jo kun til at holde Fjordfiskerne vedlige med Ørreder.

Man indser nu, at det havde været langt heldigere under de nuværende Forhold, hvis Ørredgaarden var bleven staaende og Oplukning var sket efter Lovens Bud, thi da var Ejerne vedbleven med at føre Tilsyn med

Fredningsbæltet og derved fjærne de Hindringer, som er nu for at Ørreden kan vænne sig til i Brakvandet og i det hele for dens Opgang.

Kun undtagelsesvis undgaar nu Ørreden sine mange Efterstræbere i Brakvandet og i Aaens nedre Løb, hvor der staar Garn ved Garn.

I Aaens nedre Løb arbejder Vandet sig i Almindelighed jævnt roligt afsted. Derfor er her gode Betingelser for Ruse- og Sættegarns-Fiskeri. Ruserne anbringes her forbundne med meget lange Radgarn; saa det næsten er en Umulighed for Ørreden at slippe gennem Brakvandet og Aaens nedre Løb og op i Aaens stride Vand, hvor det ikke er saa let at anbringe den Slags Redskaber og derfor heller ikke saa let at fange dem.

Dette Fiskeri i Brakvandet og Aaens nedre Løb tillige med Fangsten af Ørreder i dens øvre Løb til den ny Fiskeavlskultur vil gøre det af med den sidste Rest af Ørredbestanden her, saa der tilsidst hverken er store eller smaa at fange.

Saaledes er Stillingen her.

Fra Lodsejernes Side er der bleven gjort Forsøg paa at faa Fjordfiskerne i Tale for at forebygge dette Udryddelsessystem baade her og der, men det førte ikke til noget.

Saa længe Fjordfiskerne tror, at Laks og Ørred kan yngle og formere sig i Fjorden eller Havet, saa længe har de hverken Brug for Aaen eller Lodsejerne ved denne, og saa længe er der ikke noget at stille op ad den Vej. Det lader nemlig til, at de to Parter ikke kan komme hinanden i Tale, før der ikke er noget at slaas om. Fiskeavlerne her ved Vandløbene staar rede til at sætte Tusinder af Ørredyngel ud, men de gør det ikke,

før Fjordfiskerne vil gøre dem delagtige i den Høst, som følger efter Udsæden.

Vi tillader os her at rette Læsernes Opmærksomhed paa Artiklen „Hobro Fjord“ i Medlemsbladets Decemberhæfte.

Fra Statens Side kunde og burde der gøres noget mere end hidtil for at Lakse- og Ørredfiskeriet i Aaer og Fjorde kunde blive en rig Indtægtskilde for mange.

Blot endda et enkelt Forsøg blev gjort fra Statens Side med et enkelt Vand, saaledes som det er bleven gjort af private Mænd i Hobro. Det vilde ikke alene virke overbevisende paa Fjord- og Kystfiskerne, men Regering og Rigsdag vilde faa Troen i Hænde paa, at en Næringsvej er gaaet tabt, men at den igen kan op hjælpes, og det endda ved forholdsvis smaa pekuniære Ofre fra Statens Side.

Spørgsmaal og Svar.

Det er særlig kunstig Opfodring af Laksørred, af „Portionsfisk“, jeg tænker paa at ville give mig af med en Gang.

Allevegne kan man faa at vide, hvilke Egenskaber det benyttede Vand skal have, dets Bestanddele, Temperatur o. s. v., alle Steder staar der, at der skal benyttes „rigeligt“ Vand.

Men hvad forstaar man ved „rigeligt“? Hvad er den mindste Vandmængde, der daglig maa benyttes til Gennemstrømning af Damme, der indtager f. Eks. 1 Td. Land? Eller: Hvor tit skal en Dams hele Vandindhold kunne fornyes?

Literaturen — særlig den tyske — om Karpeavl indeholder ganske nøje Regler for, hvor mange Karper af en